

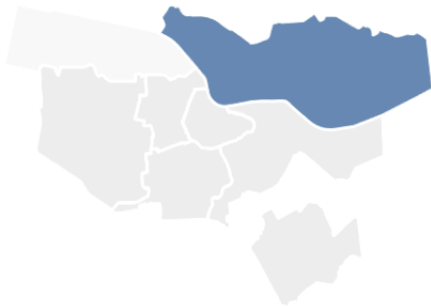
Besluit van het dagelijks bestuur van de bestuurscommissie van stadsdeel Noord van Amsterdam houdende regels omtrent het besluit vaststellen gebiedsgerichte uitwerkingen sociale basis 2021 stadsdeel Noord

Het dagelijks bestuur van de bestuurscommissie van stadsdeel Noord van Amsterdam brengt te algemener kennis dat in hun vergadering van 23 juni 2020 is besloten dat:

- de gebiedsgerichte uitwerkingen behorende bij het kader voor de sociale basis 'Samen Vooruit' voor de gebieden Oud Noord, Noord Oost en Noord West voor 2021 zijn vastgesteld;

Gebiedsgerichte Uitwerking Sociale Basis Stadsdeel Noord

Inleiding

Het stedelijk kader Samen Vooruit gaat ervanuit dat ondersteuning vanuit de sociale basis er is voor alle Amsterdammers. Dit wil echter niet zeggen dat elke Amsterdammer die (ondersteuning) altijd in dezelfde mate nodig heeft, of in dezelfde mate een bijdrage levert aan de sociale basis. De stadsdelen maken elk jaar voor de gebieden een gebiedsgerichte uitwerking om lokaal maatwerk binnen de sociale basis mogelijk te maken.

In elk gebied werken we vanuit de sociale basis aan de ondersteuning van de Amsterdammers, maar niet in elk gebied op dezelfde manier, of nog beter gezegd met dezelfde focus, waar onze aandacht naar moet uitgaan. Daarom treft u in deze gebiedsgerichte uitwerking een focus aan; die kan gericht zijn op een bepaalde buurt, een bepaalde doelgroep of een bepaald probleem. We zoomen in op waar de opgave het grootst is en passend binnen de prioriteiten van het college. Het gaat hier om het leggen van accenten binnen het geheel aan inzet vanuit de sociale basis.

Wanneer u subsidie aanvraagt, doet u er goed aan om aan te geven op welke wijze u vanuit uw reguliere inzet een bijdrage kan leveren aan deze focus. Met andere woorden: u wordt gevraagd accent en kleur te geven in wat u in 2021 voornemens bent te gaan doen binnen de sociale basis, of dat nu in 1 gebied is of in (bijna) alle gebieden. In uw subsidieaanvraag kunt u aangeven hoe uw organisatie binnen het geheel aan inzet op de sociale basis een bijdrage kan leveren aan het realiseren van de focusopgaven, zonder daarbij de meer reguliere vragen en behoeften van kwetsbare bewoners uit het oog te verliezen. Uw bijdrage aan de focuspunten hoeft niet altijd te bestaan uit (nieuwe) activiteiten of interventies, u kunt deze bijvoorbeeld ook zichtbaar maken door aanpassingen/ontwikkelingen in uw werkwijze en/of samenwerking met partners.

In verband met mogelijke langetermijneffecten van de coronacrisis voor 2021 maken wij een voorbehoud op de beschrijving van de opgave. In deze gebiedsgerichte uitwerking vindt u de inschatting van deze effecten d.d. juni 2020. Effecten die bij het indienen van uw aanvraag, op basis van deze uitwerking, nog niet in beeld waren kunnen in gesprekken over uw aanvraag nog onderwerp van gesprek zijn. Daarbij kan het zijn dat u gevraagd wordt, indien nodig, uw aanvraag daar nog op aan te passen. Tussentijds blijven we anticiperen op de langetermijneffecten van deze coronacrisis en we zullen daarover met u blijven communiceren.

Mocht u nog een nadere verduidelijking willen, schroom dan niet contact op te nemen met het stadsdeel, team sociale basis. Een goed doordachte subsidieaanvraag betekent immers een goede start voor de sociale basis in 2021.

Stadsdeel Noord

Stadsdeel Noord bestaat uit drie gebieden: Noord Oost, Noord West en Oud Noord. Noord is in beweging! Begin 2020 woonden er zo'n 99.238 Noorderlingen, maar inmiddels is de grens van 100.000 inwoners al overschreden. De komende decennia is er een groei tot ongeveer 130.000 inwoners te verwachten. De groei van Noord heeft zijn weerslag op de bereikbaarheid, openbare ruimte, leefbaarheid, veiligheid en op de bevolkingssamenstelling.

Noord is een stadsdeel met vele gezichten: van de tuindorpen met een typisch dorps karakter tot de culturele en creatieve hotspots aan de IJ-oeveren, van de grootstedelijke hoogbouw van Overhoeks tot de open groene polder van Landelijk Noord; maar ook qua verdeling van welvaart: van sociaal en economisch sterk op o.a. de Nieuwendammer- en Buiksloterdijk en in Waterland tot een stapeling van problematiek in vooral de zeven ontwikkelbuurten.

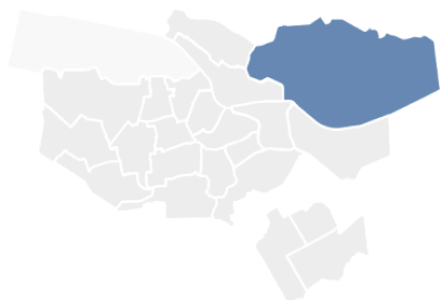
Hoewel het gentrificatieniveau een positieve invloed heeft op allerlei gemiddelden, is het ook een feit dat veel inwoners van Noord kwetsbaar zijn. Van alle stadsdelen heeft Noord het hoogste aandeel kwetsbare bewoners. Er zijn veel problemen zoals armoede (een kwart van de Noordelingen zit op het bestaansminimum), laaggeletterdheid (1 op de 3 Noordelingen) en gebrekkige participatie van kwetsbare groepen zoals mensen met een psychiatrische achtergrond of een licht verstandelijke beperking.

In de gebiedsgerichte uitwerking worden de opgaven op buurtniveau beschreven. Naast deze op buurtniveau gerichte opgaven zijn er echter ook stadsbrede en stadsdeelbrede opgaven. Ook voor deze uitdagingen is aandacht binnen het aanbod van de sociale basis. Denk hierbij onder andere aan de inzet op het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, de koppeling tussen medische zorg en welzijn in de vorm van Welzijn op Recept en het stimuleren van gezonde leefstijl in de vorm van Actieve leefstijlinterventies. In de gebiedsgerichte uitwerking worden deze stadsbrede en stadsdeelbrede opgaven, waar mogelijk, integraal en in samenhang beschreven in de uitwerking van de collegeprioriteiten.

Tot slot zullen in 2021 de buurtteams actief worden. De buurtteams en sociale basis zullen op gebiedsniveau intensief samenwerken. In de toekomst zullen signalen vanuit de buurtteams over de opgave binnen de sociale basis worden meegenomen in de gebiedsgerichte uitwerkingen. Signalen vanuit de sociale basis worden doorgeleid naar buurtteams voor het verbeteren van hun dienstverlening.

Noord Oost

Context van het gebied

Noord Oost is een gebied met vele gezichten en scherpe contrasten. Enerzijds is er het Centrumgebied Amsterdam Noord (CAN) dat zich ontwikkelt tot grootstedelijk gebied en Landelijk Noord met weilanden en dorpjes. Anderzijds zijn er in het gebied twee ontwikkelbuurten (Waterlandpleinbuurt en De Kleine Wereld) en de buurt Plan van Gool met veel kwetsbare bewoners, een stapeling van sociale problemen en waar de leefbaarheid achterblijft.

In ruimtelijk, economisch en sociaal opzicht is er weinig samenhang tussen de wijken en buurten in Noord Oost. Volwassenen en jeugdigen zijn vooral gericht op de eigen buurt en in de wijken en buurten is weinig sociale cohesie. Buikslotermeer en de Waterlandpleinbuurt zijn wat betreft sociale cohesie de slechtst scorende wijken van Noord. Meer dan de helft van de inwoners ervaart hier sociale eenzaamheid. Vooral ouderen (80+) in de oude complexen (flats) geven aan zich ernstig eenzaam te voelen. Het gebrek aan sociale cohesie komt o.a. door de bouw in deze wijken (veel portiekflats), de sociaaleconomische verschillen en de samenstelling van de bevolking: veel jongeren, veel ouderen en veel bewoners met veel verschillende (culturele) achtergronden. Noord Oost kent de meest diverse bevolkingssamenstelling van Noord. Bovendien heeft met name de Waterlandpleinbuurt relatief weinig kwalitatief goede ontmoetingsplekken en de plekken die er zijn, zijn veelal geconcentreerd rondom het Waterlandplein.

Noord Oost is kinderrijk. Er wonen veel gezinnen, waarvan een veel hoger dan gemiddeld aandeel eenoudergezinnen. Het aandeel kwetsbare jeugd (t/m 17 jaar) is bovengemiddeld hoog in Noord Oost (het hoogst van Noord). Vooral in de Waterlandpleinbuurt en Buikslotermeer (met name De Kleine Wereld en Plan van Gool) groeien veel kinderen op in een achterstandssituatie en in (langdurige) armoede. Hierin liggen ook risico's voor huiselijk geweld en kindermishandeling, jeugdoverlast, radicalisering en extremisme. Voor de jeugd zijn er te weinig veilige plekken (binnen en buiten) om bijvoorbeeld huiswerk te maken, hun talenten te ontwikkelen en/of in aanraking te komen met kunst, cultuur en sport. Zowel kinderen als jongeren 'zwerven' hierdoor rond in de buurt. Jonge kinderen worden hier negatief beïnvloed door oudere jeugd en er heerst een pestcultuur.

Effect van coronacrisis voor de sociale basis in het gebied

- Algemene verwachting is dat de coronacrisis het bestaande verschil tussen kansrijken en kansarmen sterker zichtbaar maakt en dat de crisis dit verschil groter maakt. Er zal een groter en ander beroep gedaan worden op de laagdrempelige ondersteunings- en activeringsmogelijkheden van de sociale basis.
- De werkloosheid en armoedeproblematiek zal naar verwachting stijgen. Dit geldt niet alleen voor volwassenen, maar zeker ook voor jongeren. Bovendien kan een wankel bestaand (financieel) evenwicht in een huishouden door de crisis mogelijk worden verstoord. We vragen partners om bewoners te stimuleren de diverse regelingen te gebruiken en zo snel mogelijk hulp te zoeken bij geldproblemen, zodat de schuldenproblematiek zich niet opstapelt.
- Huishoudens met kinderen moeten meer thuis doen, terwijl ze vaak te klein behuisd zijn. Ouders zijn niet altijd toegerust om hun kinderen te ondersteunen en hebben zorgen om hun eigen situatie. Dat kan leiden tot leerachterstanden bij de kinderen. Ook het risico op scheidingen en huiselijk geweld en kindermishandeling neemt toe.
- De druk op mantelzorgers is de afgelopen tijd toegenomen en we verwachten dat deze druk de komende periode hoog zal blijven. Extra ondersteuning aan hen is nodig.
- De coronacrisis toont aan dat veel kwetsbare mensen (waaronder senioren, mensen met een licht verstandelijk beperking (LVB) en laaggeletterden) beperkt digitaal vaardig en verbonden zijn; zij zijn extra kwetsbaar om het contact met de buurt te verliezen, omdat zij soms ook digitaal niet in staat zijn anderen te 'ontmoeten' en/of informatie tot zich te nemen.

Op welke buurten, doelgroepen of problematiek ligt in dit gebied de focus?

Zoals uit de context blijkt zijn de focuswijken in Noord Oost **Buikslotermeer en de Waterlandpleinbuurt**. Hierbinnen zijn de volgende twee focuspunten:

1. Sociale cohesie en sociale veiligheid

Met name in Markengouw, Plan van Gool, Loenermark en De Kleine Wereld is er een gebrek aan sociale cohesie. Dat heeft veel gevolgen, vooral voor de sociale veiligheid. Er wordt minder op elkaar en elkaars kinderen gelet en in sommige buurten is er sprake van een tweedeling en een pestcultuur. Dit vraagt om een samenhangende aanpak in de Waterlandpleinbuurt en Buikslotermeer die ten eerste is gericht op het versterken van de sociale cohesie; zo dienen o.a. de weinige ontmoetingsplekken van deze wijken en hun onderlinge verbinding te worden verstevigd. En ten tweede op de gevolgen van een gebrek aan sociale cohesie voor kwetsbare bewoners, met name:

- 'Rondzwervende' kwetsbare jeugd: we willen een goed afgestemd aanbod van aansprekende activiteiten gericht op de kwetsbare jeugd (met name van 8 t/m 17 jaar) en meiden uit de buurt. Dit aanbod is laagdrempelig en vindt plaats in een veilige omgeving en is gericht op talentontwikkeling, huiswerkbegeleiding, sport, kunst/cultuur en bestrijden van pesten. Om tot een aansprekend en laagdrempelig aanbod te komen is het van belang om de jeugd te betrekken bij de invulling van de activiteiten.
- Eenzame ouderen (80+): er is een hoge mate van (ernstige) eenzaamheid onder ouderen (80+) in de oude complexen. Dit hangt nauw samen met de veerkracht en vitaliteit van ouderen. Er is daarom meer aandacht nodig voor sociale participatie, inclusie en vitaliteit van ouderen. Bijvoorbeeld door het helpen verbeteren van de sociale en (digitale) communicatieve vaardigheden, bewegen en het bieden van ontmoetingsmogelijkheden. Ouderenparticipatie is hierbij van groot belang.

2. Armoede: aandacht voor jeugd en minimaouders (o.a. economische zelfstandigheid vrouwen en werkende minima)

De armoedeproblematiek in De Kleine Wereld, Plan van Gool en in de Waterlandpleinbuurt is groot. Een bovengemiddeld groot deel van deze minimahuishoudens bestaat uit eenoudergezinnen en stellen met kinderen. Veel kinderen groeien op in een achterstandssituatie, waardoor hun kansen op een

goede toekomst negatief beïnvloed worden. We willen dat alle kinderen gelijke kansen krijgen. Er dient ook aandacht te zijn voor de kansen van minimaouders, bijvoorbeeld door extra te focussen op de economische zelfstandigheid van vrouwen en werkende minima.

Beide focuspunten vragen om een samenhangende aanpak van jeugd en volwassenen, waarin wordt samengewerkt met de verschillende partners in de buurt/wijk (formeel en informeel). Vanwege de vaak lage opleiding en taalachterstand moeten bewoners op een meer outreachende en laagdrempelige manier geholpen worden.

Collegeprioriteiten

Hierna wordt ingezoomd op de collegeprioriteiten, waarbij duidelijk wordt wat er op deze prioriteiten aan de hand is in dit gebied en op welke prioriteiten, gezien de primaire problematiek van het gebied, de focus ligt. Uitgangspunt is dat door vraagstukken integraal te bekijken en door activiteiten in samenhang te benaderen, er een substantiële bijdrage geleverd kan worden aan meerdere collegeprioriteiten.

Jeugd (jongerenwerk, preventie jeugdcriminaliteit en kansengelijkheid)

Vooraf in de Waterlandpleinbuurt, De Kleine Wereld en Plan van Gool groeien veel kinderen op in een achterstandssituatie en zwerft veel jeugd rond op straat. De kans op afglijden naar negatief gedrag en criminaliteit is groter, mede doordat er in deze buurten veel risicofactoren zijn. De aantrekkingskracht van slechte voorbeelden moet worden doorbroken, door onder meer ouderbetrokkenheid te vergroten (van zowel vaders als moeders) en goede rolmodellen en opvoedondersteuning te bieden.

We willen voor én met de jeugd en hun ouders een sterker pedagogisch klimaat en toekomstperspectief creëren. Er is behoefte aan meer passende activiteiten voor de jeugd die bijdragen aan talentontwikkeling, ontmoeting, gezondheid en het vergroten van de leefwereld door o.a. kunst en cultuur. Het creëren van een veilige basis met vaste gezichten die zichtbaar zijn in de buurt is belangrijk bij het versterken van een positieve pedagogische omgeving. Hierbij is er speciale aandacht gewenst voor meiden en het herkennen en aanpakken van radicalisering, pestgedrag en polarisatie.

Dementie

In Noord Oost woont een hoger dan gemiddeld aandeel alleenstaande tachtigplussers. Het gebrek aan sociale cohesie in de Waterlandpleinbuurt en Buikslotermeer zorgt enerzijds voor een hoge mate van (sociale) eenzaamheid onder deze doelgroep en anderzijds voor uitdagingen in het tijdig signaleren van kwetsbare ouderen. Het is daarom van belang dat er onder bewoners, winkeliers, professionals (inclusief woningcorporaties) en vrijwilligers meer kennis en bewustwording komt over kwetsbare ouderen en thema's als eenzaamheid, dementie en ouderenmishandeling.

In Noord Oost hebben veel ouderen een niet-westerse migratieachtergrond. Voor deze groep is specifieke aandacht nodig en er dient cultureel sensitief gewerkt te worden.

Tot slot kunnen de sociale omstandigheden voor tachtig-plussers worden verbeterd. Dit maakt individuen veerkrachtiger. Het is belangrijk dat er laagdrempelige sociale accommodaties zijn en dat er activiteiten zijn waar ouderen bijvoorbeeld hun sociale en communicatieve (digitale) vaardigheden mee verbeteren en anderen ontmoeten. Beweegactiviteiten en kunst en cultuur kunnen bovendien een belangrijke rol spelen in voorkomen en/of verminderen van eenzaamheid en dementie. Ouderenparticipatie is hierbij van groot belang.

Armoede

Het aandeel langdurige minima(eenouder)gezinnen is hoog in de Waterlandpleinbuurt en Buikslotermeer. Deze gezinnen lijden vaak onder de stress die het leven in schaarste met zich mee brengt. Armoede en schuldenproblematiek gaan vaak gepaard met knelpunten op andere levensdomeinen, zoals laaggeletterdheid en gezondheid, daarom is een integrale aanpak waarin wordt samengewerkt met (informele) partners in de wijk essentieel. In deze aanpak dient rekening gehouden te worden met de gevolgen van armoedestress.

Om kansen van jeugd en hun ouders te vergroten is het belangrijk om hen in ieder geval tijdig te bereiken en te ondersteunen. Hierbij specifieke aandacht voor:

1. Alleenstaande ouders: zij hebben een verhoogd risico op financiële problemen.
2. Economische zelfstandigheid van vrouwen (zie Werk en participatie).
3. Werkende minima: zowel zzp'ers als minima in loondienst herkennen zich vaak niet in de minima-voorzieningen.
4. 18-/18+: Veel jongeren – en hun ouders – komen in financiële problemen bij de overgang naar volwassenheid (vanaf 18 jaar). Het blijkt een opgave om financiële problemen bij jongeren (tijdig) te signaleren. Hiervoor is aansluiting bij de leefwereld van jongeren en een vertrouwensband nodig.

Werk en participatie - Taal / digitaal

De opgave is, meer mensen mee te laten doen in een inclusieve samenleving. Taal- en digitale vaardigheden spelen hierin een grote rol. In Buikslotermeer (vooral in De Kleine Wereld en Plan van Gooi) en de Waterlandpleinbuurt is veel meer dan gemiddeld in Amsterdam sprake van taalachterstand, laaggeletterdheid en lage digitale vaardigheden. Taalbevordering in deze wijken kan een positief effect op inclusie hebben. Bovendien zijn digitale vaardigheden belangrijk om mee te kunnen doen in de maatschappij, bijvoorbeeld voor eenzame ouderen.

In Noord Oost is het percentage economische zelfstandigheid van vrouwen laag, met name in De Kleine Wereld. Dit betekent een belemmering van de ruimte die vrouwen hebben om eigen keuzes te maken en zelfstandig te zijn. Bovendien maakt het de vrouwen en hun kinderen kwetsbaarder voor armoede. Er is een aanpak nodig richting economische zelfstandigheid, met aandacht voor empowerment van vrouwen, rolmodellen, netwerken en verbinding.

Sport en gezondheid

In Noord Oost is blijvend aandacht nodig voor een gezonde leefstijl onder jeugd en volwassenen. Er wordt door de bewoners relatief weinig bewogen en gesport. Hier liggen kansen, want een hogere sportparticipatie heeft niet alleen een positief effect op de gezondheid, maar kan ook bijdragen aan weerbaarheid en verbondenheid. Zo kunnen sport en bewegen een belangrijke rol spelen in voorkomen en/of verminderen van eenzaamheid en dementie. De activiteiten geven gelegenheid, deze onderwerpen bespreekbaar te maken. Ook kunnen sport en bewegen als middel dienen om de weg naar economische zelfstandigheid van vrouwen te vergemakkelijken. Daarnaast zijn sport- en beweegmogelijkheden aansprekende activiteiten voor jeugd. Bij sport- en beweegaanbod voor jeugd is het belangrijk, dat ouders betrokken worden bij sportdeelname.

We willen het sport- en beweeggedrag, gezonde en actieve leefstijl van kwetsbare bewoners verhogen door: 1) te zorgen voor voldoende passende en betaalbare activiteiten in de wijk voor kwetsbare kinderen, jongeren en volwassenen; 2) de instroom vanuit eventuele verwijzers te optimaliseren; 3) de doorstroom naar lokale sport- en beweegaanbieders te verhogen.

Verbonden stad (diversiteit, democratisering, vluchtelingen/statushouders)

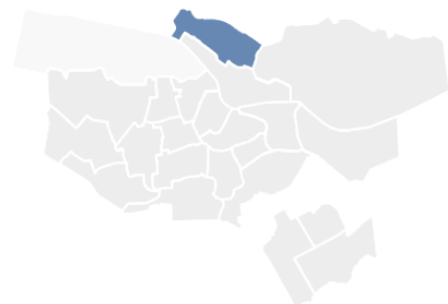
Met name in Markengouw, Plan van Gooi, Loenermark en De Kleine Wereld is er een gebrek aan sociale cohesie. Er is een aanpak nodig gericht op wederzijdse acceptatie, begrip voor elkaar en het verbinden van de verschillende groepen inwoners, zodat iedereen in gelijke mate mee kan doen en zichzelf kan zijn. Het is ook van belang om een 'sense of belonging' te creëren onder bewoners, met name bewoners die te maken hebben met uitsluiting of achterstelling vanwege hun herkomst, sociaaleconomische status, religie, beperking, seksuele oriëntatie of gender. Het verstevigen en verbinden van ontmoetingsplekken (zoals buurtkamers) kan aan deze verbindingsopgave bijdragen.

Bewonersparticipatie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de verbindingen in Noord Oost. We vinden het van groot belang dat bij activiteiten/programmering zoveel mogelijk bewonersparticipatie plaats vindt (door, voor en met bewoners).

In Noord Oost liggen kansen in het verbinden van sterke en zwakkere wijken en in het ondersteunen van kwetsbaren in het algemeen en ouderen, bijvoorbeeld op het thema eenzaamheid.

Noord West

Context van het gebied

In Noord West bestaan behoorlijke economische en sociale verschillen tussen groepen bewoners die weinig contact met elkaar hebben. Dit geldt zowel binnen buurten en wijken als tussen buurten en wijken. Het verbinden van sterkere bewoners met kwetsbare bewoners (aandeel ligt boven het Amsterdams gemiddelde) biedt kansen in het gebied. Naast de drie ontwikkelbuurten (Molenwijk, Banne Noord en Banne Zuid) valt bij het inzoomen vooral Tuindorp Oostzaan op. Het percentage kwetsbare inwoners (waaronder een bovengemiddeld aandeel 66-plussers) ligt hier een stuk hoger dan het Amsterdamse

gemiddelde, en dan met name in Tuindorp Oostzaan West en Terrasdorp (Tuindorp Oostzaan Oost). Dat geldt ook voor thema's als armoede, gezondheid en eenzaamheid.

Naast 66-plussers, maken de jeugd (0-17 jaar) en jongvolwassenen (18-26 jaar) een belangrijk deel uit van de kwetsbare bewoners in Noord West. Overgewicht bij jeugd in Noord West neemt weer toe. Voor de jeugd is er vooral in Molenwijk en Tuindorp Oostzaan behoefte aan verbetering van jeugdactiviteiten en naschools aanbod. Bij meiden valt op dat zij beperkt meedoen en beperkt weerbaar zijn. In de Banne zijn er ook veel kwetsbare gezinnen en jongeren met gestapelde problematiek die de weg naar (armoede)voorzieningen vaak niet weten te vinden. Ook lijkt de keten met doorverwijzingen niet goed te werken. Zowel vanuit het programma Ontwikkelbuurten als vanuit Beter Samen in Noord zijn er aanpakken gestart om het bereik van de (sociale) voorzieningen te verbeteren en de keten (samenwerking) te versterken.

In Terrasdorp (Tuindorp Oostzaan Oost) worden buurtbudgetten ingezet. De signalen en ideeën die hieruit naar voren komen, zullen verder voeding geven aan de uitvoering van de focuspunten.

Effect van coronacrisis voor de sociale basis in het gebied

Sociale accommodaties zijn niet of verminderd opengesteld. Hierdoor is er een vergroot risico op eenzaamheid en hebben mensen minder gelegenheid om kennis te maken met beschikbaar aanbod. Mensen die minder digitaal vaardig en/of minder taalvaardig zijn (een deel van de ouderen en/of licht verstandelijk beperkten (LVB-ers)/laaggeletterden), zijn extra kwetsbaar om het contact met de buurt te verliezen, omdat zij soms ook digitaal niet in staat zijn om anderen te 'ontmoeten' en/of informatie tot zich te nemen. Gezinnen met kinderen moeten meer thuis doen, terwijl ze vaak te klein behuist zijn. Uitwijken naar scholen, sportcentra en jongerencentra voor jeugd is minder mogelijk. Ouders zijn niet altijd toegerust om hun kinderen te ondersteunen en hebben zorgen om hun eigen situatie, wat kan leiden tot leerachterstanden bij de kinderen. Ook het risico op huiselijk geweld en kindermishandeling neemt toe.

Op welke buurten, doelgroepen of problematiek ligt in dit gebied de focus?

1. Versterken van de buurt- en wijkcohesie in Tuindorp Oostzaan (TOZ)

Tuindorp Oostzaan kenmerkt zich door een (veel) meer dan gemiddeld percentage kwetsbare bewoners (relatief veel armoede, laaggeletterdheid en weinig regie op de gezondheid). Onder deze groep bevinden zich een groot aandeel 65-plussers met specifieke aandachtspunten op het gebied van dementie, gezondheid, eenzaamheid en lage digitale vaardigheid. We willen een integrale aanpak die gericht is op het vergroten van veerkracht en gezondheidsvaardigheden, (voorkomen van) eenzaamheid en omgaan met dementie in combinatie met armoede, laaggeletterdheid en lage digitale vaardigheid. Om zelfredzame en minder zelfredzame bewoners van elkaar te laten profiteren willen we ontmoeting van bewoners stimuleren binnen en tussen buurten (inclusief aangrenzende sterkere wijken De Bongerd en IJ-oevers) door matchingsplatforms en sociale accommodaties (Oude Plus, Dierendok, Miraplein). Daarbij moet er ook aandacht zijn voor generatie-overstijgende activiteiten, zodat jong en oud elkaar kunnen vinden en elkaar kunnen ondersteunen. We willen daarvoor een passende programmering met aandacht voor o.a. kunst en cultuur, sport/beweging voor ouderen, armoedevoorzieningen, taal en digitale vaardigheden.

2. Inzet op jeugd en jongeren in Tuindorp Oostzaan en Molenwijk

Jeugd (0-17 jaar) en jongvolwassenen (18-26 jaar) maken een belangrijk deel uit van kwetsbare huishoudens in Molenwijk en Tuindorp Oostzaan. Eén jongerencentrum bedient jeugd uit beide wijken. De openbare plekken nodigen niet uit tot ontmoeting en beweging. In beide wijken zijn weinig jeugdactiviteiten en zorgen groepen jongens en meiden voor overlast, wat op jongere kinderen een negatieve invloed heeft.

Een samenhangende aanpak voor jeugd 14 tot 18+ is nodig, gericht op het terugdringen van overlast en individuele problemen, met aandacht voor sekse-specifieke problematiek en laagdrempelige activiteiten voor de jonge jeugd. Een jeugdnetwerk met verbindingen naar zorg en veiligheid, kunst en cultuur, sport, onderwijs en de arbeidsmarkt is daarbij van belang.

Kansen voor een betere en fysiek actievere pedagogische omgeving liggen in de Regiodeal (Zaanstad-Amsterdam) en in de herinrichting van de pleinen in Tuindorp Oostzaan. De herinrichting biedt ook mogelijkheden om jongeren en ouderen actief te betrekken bij het verbeteren van hun omgeving en zo meer sociale cohesie te bereiken.

Collegeprioriteiten

Hierna wordt ingezoomd op de collegeprioriteiten, waarbij duidelijk wordt wat er op deze prioriteiten aan de hand is en op welke prioriteiten gezien de primaire problematiek van het gebied de focus ligt.

Uitgangspunt is dat door vraagstukken integraal te bekijken en door activiteiten in samenhang te benaderen, er een substantiële bijdrage geleverd kan worden aan meerdere collegeprioriteiten.

Jeugd (jongerenwerk, preventie jeugdcriminaliteit en kansengelijkheid)

Beter aanbod en samenhangende aanpak jeugd Tuindorp Oostzaan en Molenwijk, met specifieke aandacht voor de meiden, vermindert overlast en zorgt voor groter bereik van kwetsbare kinderen. Ook aandacht voor jonge jeugd (eerder en jonger) en de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs. Een netwerk van jeugdpartners met verbindingen naar zorg, veiligheid, kunst, cultuur en sport leidt tot meer sociale samenhang en versterkt de pedagogische omgeving. Ouders wordt gevraagd hierin mee te werken. Jeugd denkt en praat mee over het verbeteren van omgeving en activiteiten.

Dementie

In Tuindorp Oostzaan, De Banne en Molenwijk zijn relatief veel kwetsbare oudere bewoners. Het is belangrijk dat er in deze buurten meer laagdrempelige toegang tot sociale accommodaties en activiteiten is.

Beweegactiviteiten en kunst en cultuur kunnen een belangrijke rol spelen in voorkomen en/of verminderen van eenzaamheid en dementie. Daarnaast is het van belang dat er onder bewoners, winkeliers, professionals (inclusief woningcorporaties) en vrijwilligers meer kennis en bewustwording komt over kwetsbare ouderen en thema's als eenzaamheid, dementie en ouderen mishandeling. Ook moet er binnen het aanbod en bij signalering specifiek aandacht zijn voor een stijging van het aantal oudere dementerende bewoners met een niet-westerse migratieachtergrond.

Armoede

Het percentage huishoudens van (langdurige) minima ligt in heel Noord West rond het Amsterdamse gemiddelde en hoog in De Banne en Molenwijk. Een groot deel van de jeugd in deze buurten groeit op in een minimumhuishouden, vaak in eenoudergezinnen. Bovendien is er sprake van veel generatiearmoede. Veel gezinnen in Noord West maken lang niet altijd gebruik van de voorzieningen die er voor hen zijn. Het bespreekbaar maken, bekendheid geven aan voorzieningen en laagdrempelige toegang zijn belangrijke factoren in de aanpak van hardnekkige armoede. In de communicatie moet rekening gehouden worden met een relatief hoog percentage LVB-ers/laaggeletterden.

Veel bewoners hebben samenhangende problemen: matige taal- en digitale vaardigheden, armoede, slechte gezondheid (obesitas, te weinig sporten/bewegen), eenzaamheid, etc.

Werk en participatie - Taal / digitaal

De sociaaleconomische verschillen tussen de wijken zijn groot. De Banne, Tuindorp Oostzaan en Molenwijk zijn wijken die laag scoren. De opgave is daarom om meer mensen mee te laten doen in een inclusieve samenleving. Dat kan door deelname aan activiteiten, (vrijwilligers)werk en/of mensen door laten stromen naar reïntegratietrajecten. Het is de opgave in Noord West om de buurt economie te versterken en om meer 'passende' werkgelegenheid te creëren in woonwijken (beginnend in de ontwikkelbuurten), bijvoorbeeld door organisaties en het lokale bedrijfsleven te stimuleren om meer mensen uit de buurt aan te nemen, stageplekken te realiseren voor jongeren en te werken met ervaringsdeskundigen uit de buurt. Daarnaast kunnen ontwikkelkansen (werk en scholing) en participatie van jongeren en volwassenen vergroot worden door betrokkenheid bij (beweeg)activiteiten voor hun wijk.

Het percentage LVB/ laaggeletterdheid ligt hoog in een aantal delen van Noord West. Als je deze groep – meestal – kwetsbare bewoners wilt bereiken, moet de communicatie toegankelijk en duidelijk zijn. Taalaanbod moet vindbaar en laagdrempelig aanwezig zijn in de wijk. Voor de doelgroep moet er meer outreachend gewerkt worden, bijvoorbeeld met spreekuren op scholen, achter de voordeur-aanpakken en mobiele spreekuren in de buurt.

Sport en gezondheid

In Noord West is er blijvend aandacht nodig voor een gezonde leefstijl onder jeugd en volwassenen. Er wordt door de bewoners relatief weinig bewogen en gesport.

We willen het sport- en beweeggedrag, gezonde en actieve leefstijl van kwetsbare bewoners verhogen door: 1) te zorgen voor voldoende passend en betaalbare activiteiten in de wijk voor kwetsbare kinderen, jongeren en volwassenen; 2) de instroom vanuit eventuele verwijzers te optimaliseren; 3) de doorstroom naar lokale sport- en beweegaanbieders te verhogen.

Volwassenen: Sport en gezondheid spelen een belangrijke rol in voorkomen en/of verminderen van eenzaamheid en dementie. De activiteiten geven ook gelegenheid de onderwerpen bespreekbaar te maken. Volwassenen in Noord West ervaren relatief vaker een motorische en/of chronische beperking in hun dagelijks leven.

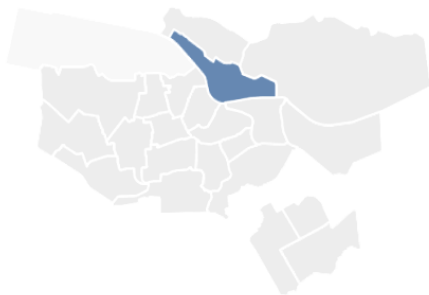
Jeugd: Meer sport- en beweegmogelijkheden voor jeugd moeten leiden tot een gezondere leefstijl en minder overgewicht bij kinderen.

Verbonden stad (diversiteit, democratisering, vluchtelingen/statushouders)

Laaggeletterden/kwetsbare bewoners, statushouders en jeugd kunnen meer betrokken worden bij participatietrajecten. Om tweedeling tegen te gaan en meer inclusiviteit te creëren moeten bewoners meer mogelijkheden krijgen om elkaar te ontmoeten en elkaar te helpen. Een meer outreachende benadering is daarom nodig. Door middel van democratiseringsactiviteiten kunnen verschillende Noordse bewoners in hun buurten meer verbonden worden. Krachtige bewoners kunnen de kwetsbaren ondersteunen bij het maken van plannen, het opzetten van activiteiten of het aanvragen van een subsidie hiervoor. Verbinding van de verschillende groepen inwoners draagt bij aan een inclusieve, verbonden wijk en een sterkere buurt- en wijkcohesie. Samenwerkende professionals en organisaties kunnen hun activiteiten en ontmoetingsplekken gebruiken om onderwerpen als diversiteit en democratisering bespreekbaar te maken. Initiatieven vanuit de samenleving die bijdragen aan opgaven als armoedebestrijding, eenzaamheid, dementie en inclusiviteit kunnen worden gestimuleerd. Daarnaast kunnen activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld kunst en cultuur dienen als verbinder tussen verschillende groepen (jong/oud, westers/niet-westers, etc.).

Oud Noord

Context van het gebied

Oud Noord heeft het hoogste aandeel kwetsbare bewoners van het stadsdeel. Vooral de ontwikkelbuurten Volewijk en Vogelbuurt en de aangrenzende tuindorpen (Tuindorp Nieuwendam en Tuindorp Buiksloot) springen eruit. In deze wijken wonen procentueel de meeste kwetsbare kinderen en jongeren van Noord. Het percentage kwetsbare ouderen in Oud Noord behoort tot een van de hoogste van de stad. Er is een stapeling van problematiek (armoede en schulden, laaggeletterdheid, slechte (psychische) gezondheid en licht verstandelijke beperkingen (lvb)). De draagkracht en samenredzaamheid worden daarmee op de proef gesteld. Tegelijkertijd is er, vooral in de tuindorpen, sprake van een sterke sociale cohesie. De tuindorpen kenmerken zich door honkvaste, vergrijzende minimahuishoudens. Een cultuur van al vanaf jonge leeftijd laagbetaalde, vaak fysiek zware arbeidsdeelname levert een relatief groot aandeel 50-plussers met gezondheidsklachten op. Er wordt weinig gebruik gemaakt van maatschappelijke voorzieningen. Het Huis van de Wijk ligt te ver uit de buurt en de programmering van het buurthuis sluit niet altijd aan bij de behoeften van de bewoners. Dat kan eenzaamheid onder ouderen in de hand werken of vergroten.

In de IJplein/Vogelbuurt, Volewijk en in de Tuindorpen (Tuindorp Nieuwendam en Tuindorp Buiksloot) groeien veel kinderen op in een achterstandssituatie. Ze leven (langdurig) in armoede. Dit beïnvloedt hun kansen op een goede toekomst negatief. Er is vaak onveiligheid in gezinnen en/of in de buurt. Met name in Volewijk en Vogelbuurt zijn er signalen dat jeugd opgaat in de straatcultuur, met mogelijk nadelige gevolgen voor hun kansen in de toekomst. Er blijft een samenhangende aanpak nodig voor het pedagogisch klimaat in de openbare ruimte.

In Oud Noord is al een aantal aanpakken gestart om de kwetsbare Amsterdammer te ondersteunen. Hierin is ook een belangrijke rol weggelegd voor de partijen in de sociale basis. Alle inwoners van Oud Noord met een (langdurige) bijstandsuitkering worden door de gemeente opgeroepen voor een gesprek over wat de inwoner nodig heeft voor meer perspectief op (betaald) werk of meedoen naar vermogen (de 'cohortaanpak'). Daarnaast zetten de ontwikkelbuurtplannen in de Vogelbuurt o.a. extra in op armoede en schulden met het project 'Armen ineen' en loopt in Volewijk het project 'Kwetsbare huishoudens'.

Effect van coronacrisis voor de sociale basis in het gebied

Vanwege de coronacrisis, moet de uitvoering ten opzichte van de opgave de komende tijd op een andere manier worden ingevuld. In Oud Noord zal de armoede, die al hoog was, naar verwachting nog verder toenemen doordat mensen hun werk verliezen.

Het is belangrijk dat we er met iedere betrokken organisatie, informeel en formeel, voor zorgen dat we goed voorbereid zijn op langdurige maatregelen in het kader van de corona-preventie. De nieuwe vrijwilligers moeten we faciliteren en binden.

Ook moet er aandacht zijn voor de extra achterstanden die kansarmere leerlingen in het basis- en het voortgezet onderwijs kunnen oplopen.

Voor iedereen is het digitaal vaardig zijn en/of worden van cruciaal belang. In Oud Noord wonen mensen die onvoldoende taalvaardig zijn, waardoor digitale vaardigheid een nog grotere uitdaging is. Deze volwassenen hebben ook moeite met het ondersteunen van hun kinderen op schoolgebied.

Op welke buurten, doelgroepen of problematiek ligt in dit gebied de focus?

Doorbreken van straatcultuur bij jongeren in Volewijck en IJplein/Vogelbuurt

In Volewijck en IJplein/Vogelbuurt is veel kwetsbare jeugd. Bovendien heerst er een negatieve straatcultuur. Deze straatcultuur willen we doorbreken. De oudere groep beïnvloedt de jongere groep negatief en de jeugd vertoont op steeds jongere leeftijd negatief afwijkend gedrag. Er is sprake van normvervaging en kopieergedrag. Dit gedrag wordt niet of nauwelijks gecorrigeerd door ouders. Daarnaast ontbreken positieve en zichtbare rolmodellen voor jongeren. Kinderen en tieners moet een ander perspectief geboden worden. Er is meer preventieve aandacht en aansprekend aanbod voor de jeugd nodig. Dit vraagt om een samenhangende aanpak, waarbij wordt samengewerkt met alle partners (binnen en buiten de sociale basis) in de wijk die met jeugd werken, zoals Ouder- en Kindteam, sport-, kunst- en cultuuraanbieders en de scholen.

Alle (kwetsbare) ouderen (66+) in Tuindorp Nieuwendam en Tuindorp Buiksloot worden gestimuleerd om mee te doen

De tuindorpen hebben, na Volewijck, het grootste aandeel kwetsbare ouderen (66+) van het gebied. De sterke sociale cohesie binnen enkele groepen bewoners sluit soms individuele ouderen juist buiten. We willen dat iedereen mee kan doen en zich verbonden voelt. Dit is immers goed voor de (mentale) vitaliteit en helpt bij bijvoorbeeld het signaleren van andere problematieken (zoals armoede, dementie, eenzaamheid en gezondheidsproblemen). Ondersteuning bij het oppakken van kleinschalige initiatieven en inzet op kunst-, cultuur- en bewegingsactiviteiten voor ouderen kunnen belangrijk zijn bij de aanpak van dementie en eenzaamheid en het zichtbaar en bespreekbaar maken ervan. Er liggen kansen in het verbinden van de tuindorpen met aangrenzende sterkere wijken (zoals de Nieuwendammerdijk) in het ondersteunen van kwetsbaren in het algemeen en ouderen in het bijzonder op het thema eenzaamheid.

Meer en betere buurt- en jeugdprogrammering in Tuindorp Nieuwendam en Tuindorp Buiksloot

Op bestaande en nieuwe speelplekken en in buurtkamers moeten de activiteiten beter aansluiten bij de behoeften in de buurt. In deze buurten is jeugd gemiddeld meer geïnteresseerd in activiteiten die aansluiten bij technische beroepen zoals lassen, houtbewerking en fietsreparatie. Bewonersparticipatie kan worden ingezet om een aantrekkelijke en laagdrempelige programmering voor volwassenen en jeugd op te zetten. Hierbij kunnen ook de domeinen kunst en cultuur, sport, talentontwikkeling, ondernemerschap (buurteconomie), groen en duurzaamheid worden ingezet.

Collegeprioriteiten

Hierna wordt ingezoomd op de collegeprioriteiten, waarbij duidelijk wordt wat er op deze prioriteiten aan de hand is en op welke prioriteiten, gezien de primaire problematiek van het gebied, de focus ligt. Uitgangspunt is dat door vraagstukken integraal te bekijken en door activiteiten in samenhang te benaderen, er een substantiële bijdrage geleverd kan worden aan meerdere collegeprioriteiten.

Jeugd (jongerenwerk, preventie jeugdcriminaliteit en kansengelijkheid)

De kwetsbare jeugdigen in Oud Noord is de doelgroep van beleidsbrieven als Kansengelijkheid en Positief Perspectief. Hierbij vragen we aan partners specifiek aandacht voor:

- Het aanbod van activiteiten en talentontwikkeling zoveel mogelijk laten aansluiten bij de wensen van kwetsbare jeugd. In de tuindorpen dus bijvoorbeeld ook voor technische activiteiten. Waar mogelijk wordt voor dit aanbod samengewerkt met andere partners en faciliteiten in de buurt, zoals sport-, kunst- en cultuuraanbieders en de scholen (bijvoorbeeld met het Bredero Beroeps voor de technische activiteiten). Om te komen tot een aansprekend aanbod wordt jeugdparticipatie ingezet.
- Het werken aan een doorgaande lijn en hanteren van een gezamenlijk normenkader voor een positieve pedagogische omgeving door alle partners in de wijk
- Het stimuleren van ouderbetrokkenheid, met name door het betrekken van vaders.
- Het weerbaarder maken van kwetsbare jeugd in IJplein/Vogelbuurt en Volewijck tegen o.a. de verleidingen van het straatleven. De jeugd leren om zich op een prettige manier tot elkaar en hun

- omgeving te verhouden. We willen stimuleren dat jeugd zich verbonden voelt met hun wijk en dit uitdraagt in hun straatgedrag.
- Het doorbreken van het eenzijdige netwerk van jongeren in de IJplein/Vogelbuurt en Volewijk, door ontmoeting te organiseren met andere jongeren en het inzetten van rolmodellen.
 - Meedoen door jongeren met een licht verstandelijke beperking (Ivb).

Dementie

De mogelijkheid tot inloop en dagbesteding voor ouderen en ouderen met (lichte) dementie moet verhoogd worden. In de programmering moet hiervoor aandacht zijn. Ook moet er in de programmering aandacht zijn voor beweegactiviteiten en kunst en cultuur, deze activiteiten kunnen namelijk een belangrijke rol spelen in voorkomen en/of verminderen van eenzaamheid en dementie. In Tuindorp Nieuwendam en Tuindorp Buiksloot (de tuindorpen) besteden we specifiek aandacht aan de groep ouderen die ook mantelzorgers zijn. Zij verdienen meer ondersteuning vanuit de professionele organisaties. We zijn daarbij ook alert op ouderen mishandeling.

Armoede

Veel problematiek in Volewijk, IJplein/Vogelbuurt en de tuindorpen komt voort uit armoede. Schuldenproblematiek speelt steeds meer en jonger een rol. De coronacrisis zal dit nog versterken. Er ligt een opgave om met name langdurig armen, jongeren en inwoners met problematische schulden perspectief te bieden.

Inwoners van Oud Noord maken niet altijd gebruik van voorzieningen en regelingen voor minimahuishoudens vanwege o.a. de administratie, de onbekendheid van het aanbod en overbelasting. Het gebruik van deze voorzieningen moet gestimuleerd worden. Partijen kennen de aanpak 'Armen ineen' en sluiten daarop aan, o.a. in de verbinding formeel en informeel. In elk aanbod is aandacht voor de gevolgen van armoedestress, laaggeletterdheid en licht verstandelijke beperking.

Werk en participatie - Taal / digitaal

De cohortaanpak van de gemeente (Werk, Participatie en Inkomen) richt zich op de grote groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in Oud Noord. Partners uit de sociale basis kunnen aan deze aanpak bijdragen door onder meer de afstand tot arbeidsmarkt op laagdrempelige manier te verkleinen en mensen die niet kunnen werken op een andere manier mee te laten doen. Hiervoor is mogelijk ruimte in het programma-aanbod van de tuindorpen.

Een relatief grote VVE-indicatie bij peuters en lage taalvaardigheid in de wijk maakt een integrale aanpak nodig van taalvaardigheden, inclusief digitale, door de inzet van taalmakelaars en -coaches, en het streven naar 'talige' elementen in het aanbod. Ook Spelinlopen kunnen hieraan een bijdrage leveren.

Sport en gezondheid

Sport werkt preventief op meerdere punten die in Oud Noord van belang zijn: gezondheid en het bestrijden van overgewicht (bij de jeugd is ondanks de Aanpak Gezond Gewicht nog steeds te vaak sprake van overgewicht), omgaan met regels en structuur, andere jeugdigen leren kennen die niet in probleemsituaties zitten. Het kan daarmee bijdragen aan alle focuspunten.

We willen stimuleren dat in Oud Noord sport structureel en op vroege leeftijd wordt ingezet. De twee buurtsportverenigingen (voetbal en basketbal) zijn er voor basisschooljeugd en werken goed. Andere doelgroepen en verenigingen moeten hierop kunnen aansluiten.

Ook voor volwassenen is sporten en bewegen relevant, omdat het aandeel chronische aandoeningen en lichamelijk beperkingen hoger is dan gemiddeld en er in zeer hoge mate GGZ problematiek speelt. Specifieke aandacht is er nodig voor ouderen. Een gezonde leefstijl en bewegen is voor hen essentieel om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven en om ontmoeting te stimuleren. Aandacht voor onderwerpen als veilig fietsen en gezonde voeding gericht op deze groep is nodig.

Verbonden stad (diversiteit, democratisering, vluchtelingen/statushouders)

Ondanks de sterke sociale cohesie in de wijken Tuindorp Buiksloot en Tuindorp Nieuwendam, voelt een groep ouderen zich buitengesloten en geen onderdeel van de wijk. Het betrekken van deze groep is nodig om een verbonden en inclusieve wijk te realiseren.

Er liggen kansen in de verbinding met de nieuw ontwikkelde gebieden aan de IJ-oeveren.

Voor statushouders en ongedocumenteerden is het van belang ontmoetingen mogelijk te maken met bijvoorbeeld bewonersgroepen en hulp en ondersteuning te krijgen bij de toeleiding naar activiteiten. Voor het doorbreken van de straatcultuur van de jeugd in de IJplein/Vogelbuurt en Volewijk is het nodig dat zij zich verbonden voelen met hun wijk. Het verbinden van deze jongeren met andere jongeren en rolmodellen is hiervoor nodig en draagt bij aan het versterken van de cohesie in de wijk.

*Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,
Namens hen,*

Het dagelijks bestuur van de bestuurscommissie van stadsdeel Noord van Amsterdam,

*Rob van der Velden,
secretaris*

*Erna Berends,
voorzitter*